[illegible]

સંવત ૧૯૭૧ ના કાર્તિક શુદિ ૧૦ મે ભાવનગરમાં ઉપધાન વહન કરાવ્યું શા ચતુ આચાર્યશ્રી વિજયકમલસૂરીશ્વરના પરિવારના ઉપાધ્યાયજી શ્રી વીરવિજયજી તથા પંન્યાસજી શ્રી દાનવિજયજી વગેરે રાખનાર હતા ઉપધાનવાહકોની સંખ્યા ૯૦ ઉપરાંત આશરે ... ની હતી ઉપધાન વહન કરનારાનો તમામ ખર્ચ શા. આણંદજી પુરૂષોત્તમ તરફથી કરવાને માટે શ્રી સંઘનો આદેશ મેળવવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ સંઘના અનેક ગૃહસ્થોએ ઉપધાનવાહકોની ભક્તિ ... ગીને કરી હતી આ પ્રસંગે ઉપધાન સંબંધી વિધિનું તંત્ર અજ્ઞાન પણું ઉપધાનવાહકોમાં દૃષ્ટિગોચર થવાથી તે સંબંધી જરૂરી માહિતી ... ને થાય તો ઠીક એમ અંતઃકરણમાં આવવાથી પંન્યાસજી શ્રી દાનવિજયજી મહારાજ પાસે તે સંબંધી વિધિ વગેરેની સમજણ લઈને આ લેખ તૈયાર કરવામાં આવ્યો, ત્યારપછી તેઓ સાહેબ પાસે પસાર કરાવી પંન્યાસજી શ્રી સિદ્ધિવિજયજી મહારાજને વાંચવા મોકલી, તેઓ સાહેબે લખી મોકલેલી સૂચનાઓ અનુસાર સુધારો કરીને આ લેખ પ્રથમ સંવત ૧૯૭૧ માં પ્રસિદ્ધ પાડવામાં આવ્યો હતો પછી સંવત ૧૯૭૨ માં છપાયો હતો ત્રીજીવાર સંવત ૧૯૮૩ માં છપાયો હતો આ ચોથી આવૃત્તિ છે આમાં જો કોઈ સ્ખલના વિદ્વાન અને વિધિના અનુભવી મુનિરાજને જણાય તો તેમણે અમને લખી મોકલવા કૃપા કરવી

વિધિના જાણ પ્રથમ યત્નથી કરી જો કોઈ પણ ક્રિયા કરવામાં આવે તો જ તે વિશુદ્ધ થઈ શકે છે તેથી આ જ અધ્યયન કરવાની જરૂર ધારી છે આશા છે કે ઉપધાન વહન કરનારા દરેક આત્મા ... આ પુસ્તકનો લાભ લેશે, જેથી અમારો પ્રયાસ સફળ થશે તથાસ્તુ

અષાડ વદિ ૧ } શા. કુંવરજી આણંદજી
સં ૧૯૯૬ } ભાવનગર

उपधान

ઉપધાન એટલે શુ ?

મુનિમહારાજાઓને સૂત્રસિદ્ધાંતોના અભ્યાસની યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરવા માટે જેમ યોગોદ્વહન કરવાનુ પરમાત્માએ સિદ્ધાંતોદ્વારા ફરમાવ્યુ છે અને તે આજ્ઞાનુ આરાધન કરવાના અભિલાષી મુનિઓ યોગોદ્વહન કરે છે, તે પ્રમાણે શ્રાવકોને માટે દેવવંદનમા આવતા સૂત્રોને માટે ઉપધાન વહન કરવાનુ શાસ્ત્રકારે ફરમાવેલુ છે પ્રથમ અક્ષરમાત્ર તે તે સૂત્રો કંઠે કર્યા હોય અથવા અર્થ સહિત તેનુ પરિજ્ઞાન મેળવ્યુ હોય પરતુ જેમ અનેક પ્રકારના મત્રો સિદ્ધ કરવાને માટે તેના કલ્પ મુજબ અમુક તપસ્યા કરવી પડે છે, અમુક સ્થિતિમા, અમુક સ્થળે અમુક આસને બેસવુ પડે છે, અમુક સખ્યામા તે તે મત્રનો એકાગ્ર ચિત્તે જાપ કરવો પડે છે અને તે પ્રસગે પ્રાપ્ત થતા ઉપદ્રવો-ઉપસર્ગો સહન કરવા પડે છે ત્યારે તે મંત્રો સિદ્ધ થાય છે અને પછી તેનો યથાયોગ્ય ઉપયોગ કરી શકાય છે, તેમ નમસ્કારાદિ સૂત્રોને યથાયોગ્ય રીતે પ્રાપ્ત કરવા માટે અમુક તપસ્યા કરવી, અમુક સ્થિતિમા રહેવુ, અમુક સખ્યામા તેનો નિરતર જાપ કરવો, અને ઉપધાન વહન કરાવવાની યોગ્યતા ધરાવનારા મુનિરાજ પાસે તે તે સૂત્રોની વિધિપૂર્વક વાચના લેવી ઇત્યાદિ ક્રિયા કરવામા આવે છે તેને ઉપધાન કહેવામા આવે છે ઉપધાન શબ્દનો અર્થ-ઉપ એટલે

સમિપે-ગુરૂ સમિપે-ધાન એટલે ધારણ કરવુ, ' નવકારાદિ સૂત્રોને શાસ્ત્રોક્ત વિધિ મુજબ ગુરૂમહારાજને મુખેથી ગ્રહણ કરવા ' તે થાય છે આ શબ્દનો બીજી રીતે પણ અર્થ થઇ શકે છે

૨ ઉપધાન વહેવાની આવશ્યકતા

ઉપધાન વહન કરવાની ફરજ સર્વ શ્રાવક શ્રાવિકાઓની છે છતા તપશક્તિ વિગેરેના અભાવે અથવા મંદભાવે સર્વથી ઉપધાન વહન કરવાનુ બની શકતુ નથી, તોપણ જ્યારે તેવી શક્તિ પ્રાપ્ત થાય ત્યારે અવશ્ય ઉપધાન વહન કરવા એવી ધારણા-શ્રદ્ધા અવશ્ય રાખવી. જેઓ ઉપધાન વહન કરવાની શી જરૂર છે ? એમ કહેનારા-તે શ્રદ્ધા વિનાના છે, તેને શાસ્ત્રકાર મિથ્યાદ્રષ્ટિ તેમજ અનંતસસારી કહે છે

ઉપધાન વહન કરવાની પ્રવૃત્તિ હાલમા કેટલેક દરજ્જે વધતી જાય છે પરંતુ તે વહન કરનારમા મોટો ભાગ સ્ત્રીવર્ગનો હોય છે અને તેમા પણ મોટો ભાગ અજ્ઞાનીઓનો હોય છે, પણ તેથી એમ સમજવાનુ નથી કે એ કરણી અજ્ઞાનીની કે આ વર્ગની છે, તે કરણી તો શુદ્ધ સમકિતદૃષ્ટિ સુજ્ઞ શ્રાવકશ્રાવિકાની છે, અને શ્રાવકપણામા પણ ખાસ કરીને ઉચ્ચ પ્રતિની એ કરણી છે, પરંતુ કાળાનુસાર શક્તિની મંદતાથી તેમજ શ્રદ્ધાની મંદતાથી અને સુખશીલપણાથી સુજ્ઞ ગણાતો પુરૂષવર્ગ એ ક્રિયામા ઓછો દાખલ થાય છે, પણ એમ કરવાથી મનુષ્ય જીંદગીમાંજ લઇ શકાય તેવા એક અત્યુત્તમ લાભથી તેઓ બેનસીબ રહે છે

ઉપધાન વહન કરવાથી અનેક પ્રકારના લાભો થાય છે પ્રથમ તો શ્રીજિનેશ્વરની આજ્ઞાનુ આરાધન થાય છે, તપસ્યા

વડે કર્મોનુ શોષણ થાય છે, અસારભૂત શરીરમાથી સાર ગ્રહણ થાય છે, શ્રુતની અપૂર્વ ભક્તિ થાય છે, દરરોજનો પૌષધ કરવાનો હોવાથી મુનિપણાની તુલના થાય છે, ભાગ્યયોગે મુનિપણુ આગળ પ્રાપ્ત થાય તો તેમા સવળતા થઇ જાય છે, ઇંદ્રિયોનો નિરોધ થાય છે, કષાયનો સવર થાય છે, આખો દિવસ સવરકરણીમા જ નિર્ગમે છે, દેવવદનાદિવડે દેવભક્તિ અને ગુરૂવદનાદિવડે ગુરૂભક્તિ થાય છે ઇત્યાદિ અનેક લ ભો તેથી પ્રાપ્ત થાય છે, મનુષ્યની જીદગીમા અને શ્રાવકપણામા આ કાળે કરી શકાય તેવી ધર્મકરણીમા આ એક ઉચ્ચ પ્રતિની કરણી છે, તેના અધિકારી થવુ એ પણ પૂરા ભાગ્યોદયની નિશાની છે

ઉપધાન વહનની આવશ્યકતાને અ ગે પ્રારભમા આટલો નિર્દેશ કરી હવે ઉપધાન કયા કયા સૂત્રોના વહન કરવામા આવે છે ? તેનુ દિવસનુ ને તપસ્યાનુ પ્રમાણ કેટલુ છે ? તેમા વાચના ક્યારે ક્યારે લેવાય છે ? તેનો વિધિ શુ છે ? તેની અદર એકાસનમા કઇ કઇ વસ્તુ કેવી રીતે વપરાય છે ? કઇ વસ્તુ વાપરવાનો નિષેધ છે ? કયા કયા કારણો આલોયણ આવે તેવા છે ? કયા કયા કારણોથી દિવસ પડે છે ? દિવસ પડે એટલે શુ ? ઉપધાન વહન કરતા દરરોજ શુ શું ક્રિયાઓ કરવાની છે ? કેટલા ઉપકરણો સ્ત્રીઓએ અને પુરૂષોએ રાખવા પડે છે ? આ સિવાય બીજી ઉપધાનને અગે જાણવા યો ય હકીકત શી શી છે ? ઉપધાનમાથી નીકળ્યા પછી ધાર્મિક વર્તનને અગે શુ શું કરવુ પડે છે ? ઇત્યાદિ બાબતો તેની વિધિઓ ઉપરથી તેમજ ગુરૂમહારાજની સમિપેથી જાણીને આ. નીચે બતાવવામા આવેલ છે તેની અદર જે વિધિ ગ્રહ

મહારાજને કરાવવાની છે, તેમનાથીજ કરાવી શકાય છે, સ્વત કરાતીજ નથી, તેથી તે લખવામા આવેલ નથી તેમજ કઈ બાબતની આલોયણ શુ આવે તે પણ ગુરૂમહારાજને આધીન હકીકત હોવાથી તે પણ લખવામા આવેલ નથી માત્ર ઉપધાન વહન કરનારા તેમજ કરવાની ઇચ્છાવાળાના હૃદયપટ ઉપર કેટલુક અજવાળુ પડે અને કેટલીક બાબતમા બહુ પૂછ પરછ કરવાની જરૂર ન પડે, ક્રિયામા સવગતા થાય તેટલા માટે આ અ ા પ્રયાસ કરવા ઈચ્છા કરી છે આશા છે કે તે કેટલેક દરજ્જે ઉપયોગી થશે

ઉપધાનની વિધિ જીતવ્યવહારને અનુસાર લખવામા આવેલી છે શ્રી મહાનિશિથ સૂત્રમા તે સબધી વિશેષ અધિકાર દૃષ્ટિગોચર થાય છે ઉપધાન વહન કરાવવાના અધિકારી પણ શ્રી મહાનિશિથ સૂત્રના યોગ વહન કરનાર અથવા ગણિ કે પન્યાસ થયા હોય તેવા મુનિ છે તેમા પણ જેમનો શાસ્ત્ર બોધ વિશેષ હોય, ક્રિયા કરાવવામા પ્રવીણ હોય, શુદ્ધ અને પૂર્ણ ક્રિયા કરાવવાની રૂચિવાળા હોય તેનુ રહસ્ય સમજતા હોય, એવા મુનિ મહારાજ પાસે ઉપધાન વહન કરવા યોગ્ય છે કે જેથી કરેની ક્રિયા શુદ્ધ થવા સાથે તેને અગે બીજા પણ અનેક લાભ થઇ શકે

૨ છ ઉપધાનના નામ, દિવસો, તપ વિગેરે

ઉપધાન ઉત્કૃષ્ટ ચૈત્યવદનમા અથવા દેવવદનમા આવતા સૂત્રોના વહન કરાય છે તેના મુખ્ય ૬ વિભાગ છે

પ્રથમ ઉપધાન-પચમગળ મહાશ્રુતસ્કધ (નવકાર) નુ,

બીજુ ઉપધાન-પ્રતિક્રમણ શ્રુતસ્કધ (ઇરિયાવહી, તસ્સ ઉત્તરી) નુ

ત્રીજુ ઉપધાન-શક્રસ્તવાધ્યયન (નમુથ્થુણ) નુ

ચોથુ ઉપધાન-ચૈત્યસ્તવાધ્યયન (અરિહત ચેઇયાણ, અન્નથ્થ ઉસસિએણ) નુ

પાચમુ ઉપધાન-નામસ્તવાધ્યયન (લોગસ્સ) નુ

છઠ્ઠું ઉપધાન-શ્રુતસ્તવ સિદ્ધસ્તવાધ્યયન (પુખ્ખરવરદી અને સિદ્ધાણ બુદ્ધાણ-વૈયાવચ્ચગરાણ) નુ

આ છ ઉપધાન વહન કરવાના દિવસો અનુક્રમે ૧૮-૧૮ ૩૫-૪-૨૮-૭ એ પ્રમાણે કુલ મળીને ૧૧૦ થાય છે ૭ ઉપ ધાનમા તપ અનુક્રમે ૧૨॥-૧૨॥-૧૯॥-૨॥-૧૫॥ ૪॥ ઉપ વાસપ્રમાણ કરવાનો છે કુલ ઉપવાસ ૬૭ નુ પ્રમાણ થાય છે

તિવિહાર કે ચૌવિહાર ઉપવાસ કરે તે એક ઉપવાસ ગ ણાય છે બે આય બિલે એક ઉપવાસ ગણાય છે ત્રણ નીવીએ એક ઉપવાસ ગણાય છે ચાર એકાસણે એક ઉપવાસ ગણાય છે આઠ પુરિમડ્ઢે એક ઉપવાસ ગણાય છે-એ પ્રમાણે બીજા નમુક્કારસહી વિગેરે તપને માટે પણ અમુક સખ્યાએ એક ઉપવાસ ગણાય એવો પ્રબધ છે[1] અહીં ખાસ કરીને આય બિલ, એકાસન ને પુરિમડ્ઢ સબધી તપનોજ સબધ હોવાથી

(૧) ૪૫ નવકારસહીએ, ૨૪ પોરિસીએ, ૧૬ સાઢ પોરિસીએ ૧૬ દુવિહાર પરિમઢ, ૧૨ તિવિહાર પુરિમઢ, ૮ ચૌવિહાર પુરિમડ્ઢ, ૧૦ નિવિહા અવડ્ઢ ૬ ચાવિહાર અવડ્ઢ, ૮ બીયાસણે, ૮ એકાસણ, ૩ નીવીએ, ૨ આયબિલે ઉપવાસ ગણાય છે

તેનુ પ્રમાણ ધ્યાનમા રાખવાનુ છે અને તે રીતે તપ પૂર્ણ કરવાનો છે આ સમગ્ર તપ પૌષધ (અહોરાત્રિનો)ની સાથેજ કરવાનો છે

છ ઉપધાન સાથે વહન કરવામા કાળ વધારે જોઇએ, તે ટનો વખત એક સાથે શ્રાવક–શ્રાવિકા સસાર છોડીને પૌષધમા રહેવાની સ્થિરતા કરી શકે નહીં તેથી ત્રીજુ ને પાચમુ ઉપધાન વહન કરવાનુ બાકીમા ગણી બાકીના ચાર ઉપધાન જેનુ એકદર પ્રમાણ ૪૭ દિવસનુ થાય છે તે એક સાથે વહેવામા આવે છે અને તેને અતે માળ પહેરવામા આવે છે આ માળ ઉપધાન વહનની સમાપ્તિસૂચક છે તે સબધી વિશેષ હકીકત માળારોપણના પ્રસગમા પ્રદર્શિત કરવામા આવશે

એક સાથે વહેવાના ૪ ઉપધાને પૈકી ગાઢ કારણથી જો એક કે બે અઢારીયા એટલે પહેલુ ને બીજુ ઉપધાન વહન કરવામા આવે તો અથવા એક અઢારીયુજ વહન કરવામા આવે તો ત્યારપછી જો બાર વર્ષની અદર ફરીને ઉપધાન વહન કરે તો તે અઢારીયુ લેખામા ગણાય ત્યારપછી લેખામા ન ગણાય. અને ચોથુ ને છઠ્ઠું ઉપધાન વહન કર્યા પછી છ માસની અદર માળ ન પહેરે તો એ બે ઉપધાન બાર વર્ષની અદર જ્યારે માળ પહેરે ત્યારે ફરીને વહેવા પડે

આ ઉપધાન સબધી તપ પ્રથમ બીજી રીતે કરાવવામા આવતો હતો, પરતુ શારીરિક સ્થિતિ મદ થવાના કારણથી હાલમા પૂર્વાચાર્યોએ તપનો ક્રમ ફેરફાર કરી દિવસોમા વૃદ્ધિ કરીને ઉપર બતાવેલો ક્રમ ઠરાવેલો છે દષ્ટાત તરીકે પૂર્વે પ્રથમ ઉપધાન ૧૨ દિવસે વહેવરાવતા હતા, તેમા પ્રથમ ૫ ઉપવાસ

પછી ૮ આયબિલ અને પછી ૩ ઉપવાસ કરાવતા હતા એટલે તેમા પણ તપ તો કુલ ૧૭ ઉપવાસ પ્રમાણ થતો હતો તે ક્રમ ફેરવી બે દિવસ વધારી હાલમા એકાતર ઉપવાસ કરાવી ૧૮ દિવસે પ્રથમ ઉપધાન વહન કરાવવામા આવે છે એ પ્રમાણે અન્ય ઉપધાન માટે પણ સમજી લેવુ

હાલમા કરાતી પ્રવૃત્તિ પ્રમાણે ૧૮ દિવસમા એકાતરે ૯ ઉપવાસ અને ૯ એકાસણાના રા ઉપવાસ ઉપરાત એકાસણાના દિવસે પુરિમઢ્ઢ કરાવે છે તેના ઉપવાસ ૧)- શેષ કાઈક ખુટે છે તે એકાદ દિવસ આયબિલ કરાવવાથી પૂર્ણ થાય છે ઉપવાસને દિવસે કરવામા આવતુ પુરિમઢ્ઢ વિશેષ તપમા ગણાતુ નથી, ઉપવાસની અતર્ગતજ તેનો સમાસ થાય છે આયબિલને માટે પણ એમજ પ્રવૃત્તિ છે શુદિ ૫-૮-૧૪ અને વદિ ૮-૧૪-આ પાચ તિથિએ જો એકાસન આવે તો તે દિવસે આયબિલ કરાવવામા આવે છે, જેથી તપ પૂર્ણ થાય છે

૩ ઉપધાનના એકાસનમા શુ શુ વપરાય ?

આ એકાસન પણ સામાન્ય એકાસન જેવુ નથી તેમ તેને (લુખી) નીવી પણ કહી શકાય તેમ નથી કારણ કે (લુખી) નીવીમા નીવીયાતા વપરાતા નથી, તે આમા વપરાય છે આમા સામાન્ય એકાસન કરતા વિશિષ્ટતા એ છે કે-તમામ વિગયો નીવીયાતી કરેલીજ વપરાય છે, કાચી વિગય વપરાતી નથી ઘી વિગેરે નીવીયાતા કર્યા પછીજ ઉપયોગમા લેવાય છે તેલ પ્રાયે અલ્પજ-કવચિતજ વપરાય છે તેનુ મુખ્ય કારણ શારીરીક સ્થિતિ જાળવવાનુ છે છાશ વપરાતી નથી દહીં પણ કઢી, ... પદાર્થોમા નાખીને વપરાય

છે, પણ છુંદુ વપરાતુ નથી લીલોતરી (લીલી વનસ્પતિ[૧]) નુ શાક વપરાતુ નથી આ સિવાય બીજી હકીકત તેના અનુભવીથી જાણવા યોગ્ય છે આમા પ્રાધાન્યપણુ શાસ્રોક્ત મર્યાદા સાવે પ્રવૃત્તિનુ છે

પ્રથમ ઉપધાન પ્રમાણેજ બીજા ઉપધાનમા તપ કરાવવામા આવે છે ત્રીજુ ઉપધાન અને પાચમુ ઉપધાન જે કે ૩૫ ને ૨૮ દિવસનુ છે તે છુટા એકવાર વહન કરવામા આવે છે પરંતુ તે પહેલા બીજા ઉપધાન વહન કરનારા કોઇ થાય ત્યારે તેની સાથેજ વહન કરાય છે, તેથી તેમા તપ પણ એકાતર ઉપવાસની રીતેજ કરવામા આવે છે જો ખાસ તે જુદા વહેવામા આવે તો ત્રીજા ઉપધાનમા પ્રથમ ૩ ઉપવાસ અને પછી ૩૨ આયબિલ એમ ૩૫ દિવસે ૧૯ ઉપવાસનો તપ પૂર્ણ કરવામા આવે છે અને પાચમા ઉપધાનમા પ્રથમ ૩ ઉપવાસ ને ઉપર ૨૫ આયબિલવડે ૧૫॥ ઉપવાસનો તપ પૂર્ણ કરવામા આવે છે ચોથુ ઉપધાન ચાર દિવસનુ છે, તેમા પ્રથમ ૧ ઉપવાસ ને ત્રણ આયબિલ કરાવી ૨॥ ઉપવાસનો તપ પૂર્ણ કરવામા આવે છે, અને છઠ્ઠુ ઉપધાન ૭ દિવસનુ છે તેમા પ્રથમ ને અતે ઉપવાસ અને વચ્ચે પાચ આયબિલ કરાવી ૪॥ ઉપવાસનો તપ પૂર્ણ કરવામા આવે છે આ બે ઉપધાનનો ક્રમ બોલવાના લોકોએ છકીયુ ચોકીયુ કહીને ફેરવી નાખ્યો છે તેથી છકીયુ એટલે છઠ્ઠુ ઉપધાન સમજવુ તેના દિવસો ૭ છે એટલુ ધ્યાનમા રાખવુ આ તપ મધ્યમ શક્તિવાળાની અપેક્ષાએ સમજવો

[૧] ૫ કેળા પાકા કેરી કેરીનો રસ લીંબુ નારગી ઇત્યાદિ પણ વપરાતા નથી

આ પ્રમાણેનો તપવિધિ સાંપ્રતકાળે તપગચ્છની પ્રવૃત્તિ પ્રમાણે લખેલો છે તે ઉત્સર્ગે સમજવો અસમર્થને માટે તો સહેલા ઉપાયવડે પણ તપપૂર્તિ કરાવી શકાય છે કેમકે ક્રિયાનુ વિચિત્રપણુ છે શ્રી મહાનિશિથાદિ સૂત્રમા કહ્યુ છે કે—

अह सो हविज्ज वालो, वुड्ढो वा तरुणिओविह्नु असत्तो ।
तो उवहाणपमाण, पुरिज्जा निअयसत्तीए ॥ १ ॥

" જે ઉપધાન વહન કરનાર બાલક હોય, વૃદ્ધ હોય અથવા તરૂણ છતા પણ અશક્ત હોય તો ઉપધાનતપનુ પ્રમાણ પોતાની શકિત અનુસારે પૂર્ણ કરવુ "

૪ છ ઉપધાનની વાચનાઓ.

આ છ ઉપધાન જે જે સૂત્રોના અભ્યાસ નિમિત્તે વહન કરવામા આવે છે તેની ગુરૂમહારાજ અમુક અમુક તપના વિભાગે વિધિપૂર્વક વાચના આપે છે, એટલે કે તે સૂત્રપાઠ પોતે બોલે છે અને ઉપધાનવાળા પાસે બોલાવે છે તેમા છએ ઉપધાનની ૨–૧–૩–૧–૩–૨ આ પ્રમાણે ક્રમથી વાચનાઓ છે પહેલા ઉપધાનની પહેલી વાચના ૫ ઉપવાસ પૂરતો તપ થાય ત્યારે નવકારના પાચ પદની અને બીજી વાચના અઢારીયુ પૂરૂ થાય ત્યારે બાકીના ૪ પદની આપે છે બીજા ઉપધાનની બે વાચના પૈકી પહેલી ૫ ઉપવાસ પૂરતો તપ પૂર્ણ થાય ત્યારે जे मे जीवा विराहीया સુધીની અને બીજી અઢારીયુ પૂરૂ થાય ત્યારે ठामि काउसग्ग સુધી પૂરી આપવામા આવે છે ત્રીજા ઉપધાનની ૩ વાચના પૈકી પહેલી ૩ ઉપવાસે पुरिसवरगंधहत्थीणं સુધી, બીજી ૮ ઉપવાસે धम्मवरचा-

वरतचक्कवट्टीण सुधी अने त्रीजी ८ उपवासे उपधानने अंते **सव्वे तिविहेण वंदामि** सुधी पूरी आपवामा आवे छे चोथा उपधाननी एक वाचना छे, ते चोथा दिवसे **अप्पाणं वोसिरामि** सुधी सायंत आपवामा आवे छे पांचमा उपधाननी ३ वाचना पैकी पहेली ३ उपवासे एक गाथानी, बीजी ६ उपवासे त्रण गाथानी अने त्रीजी ६ उपवासे त्रण गाथानी आपवामा आवे छे छठ्ठा उपधाननी बे वाचना पैकी पहेली ४ उपवासे पुख्खरवरदीनी सायंत अने बीजी उपधानना आठ दिवसे सिद्धाणं बुद्धाणं थी **सम्मद्दिट्ठिसमाहिगराण** पर्यंत आपवामा आवे छे आ वाचनानो अन्य विधि गुरुगमथी जाणी लेवो

वाचनाने दिवसे स्त्रीजाति माथामा तेल नाखी शके छे, मस्तु ओळी शकातु नथी पुरुषने उपधान पूर्ण थता सुधी क्षौर करावी शकातु नथी ए पण एक मुनिना सादृश्यपणानी निशानी छे

५ उपधान प्रवेश विधि प्रभात विधि

हवे उपधाननी विधि संबंधी काइक दिग्दर्शन कराववामा आवे छे उपधान वहन करावववानु कार्य अमुक गृहस्थ तरफथी अथवा संघ समुदाय तरफथी करावववामा आवे छे अने तेने रहेवा माटे ओकासन करवा माटे, स्थंडिलादि माटे, रात्रे शयन करवा माटे योग्यतावाळी निरवद्य जग्यानी सगवड करवामा आवे छे तेमा मुख्य ते जग्या निर्जंत होवी जोईए अने माथे चंदुवाआदि जोईए

ઉપધાન વહન કરાવનાર તરફથી તેની શરૂઆતને માટે મુહૂર્ત જોવરાવવામા આવે છે અને ગુરૂમહારાજાએ બતાવેલા શુભ દિવસે ઉપાશ્રયમા અથવા યોગ્ય સ્થાનમા નદી મડાવવામા આવે છે ઉપધાન વહન કરનાર શ્રાવક–શ્રાવિકા પ્રાત કાળે પ્રતિક્રમણ કરી, દેવ વાદી, પડિલેહણ કરી, જિન પૂજા કરી ગાજતે વાજતે ગુરૂમહારાજની સમિપે આવે અને શ્રીફળ અક્ષતવડે અજલી ભરી નદીની ત્રણ પ્રદક્ષિણા ચારે બાજુ એકેક નવકાર ગણીને દેય પછી શ્રીફળ અક્ષત પ્રભુ પાસે મૂકી દઈ પૌષધના ઉપકરણો ગ્રહણ કરી ખમાસમણ દઈ ઇરિયાવહી પડિક્કમી પૌષધ લેવાના વિધિ પ્રમાણે પૌષધ ગ્રહણ કરે પછી ખમાસમણ દઈ, મુહપત્તિ પડિલેહવાનો આદેશ માગી, મુહપત્તિ પડિલેહી, ખમાસમણ દઈ, હાથ જોડીને કહે કે ‘ઇચ્છકારી ભગવન્ તુમ્હે અમ્હ પ્રથમ ઉપધાન પચમગળ મહા શ્રુતસ્કધ[1] ઉદ્દેશાવણી, નદી કરાવણી, દેવવદાવણી વાસ નિક્ષેપ કરો’ ગુરૂ કહે ‘કરેમિ’ પછી શિષ્ય ‘ઇચ્છ’ કહી અવગ્રહમા પ્રવેશ કરી ગુરૂ પાસે વાસક્ષેપ કરાવે ગુરૂ મત્રવડે પ્રતિષ્ઠિત વાસક્ષેપ કરે પછી અવગ્રહથી બહાર નીકળી ખમાસમણ દઈ શિષ્ય કહે–‘ઇચ્છકારી ભગવન્ તુમ્હે અમ્હ પ્રથમ ઉપધાન પચમગળ મહાશ્રુતસ્કધ ઉદ્દેસાવણી નદી કરાવણી વાસનિક્ષેપ કરાવણી દેવ વદાવો’ ગુરૂ કહે–‘વદાવેમિ’ પછી શિષ્ય ખમાસમણ દઈ ચૈત્યવદન કરવાનો આદેશ માગે ગુરૂ ચૈત્યવદન કરાવી આઠ સ્તુતિપૂર્વક દેવવદન કરાવે તેનો વિધિ ગુરૂગમથી જાણવો અથવા ગુરૂમહારાજ કરાવે તેમ કરવો

૧ અહીં આગે બીજા – પાચમા ઉપધાનવાળા હોય તો તે પોતાના ઉપધાનનુ નામ બોલે અથવા ત્રણેની વની ક્રિયા કરાવનાર મુનિ બોલે

અહીં ગુરૂમહારાજ નદીને લગતી તમામ વિધિ કરાવે તે પ્રમાણે કરવો. બીજા ઉપધાનમા પ્રવેશ કરતી વખતે પણ એજ પ્રમાણે નદી મડાવવી ને વિધિ કરવો બાકીના ઉપધાનમા પ્રવેશ કરતા નદી કે વિસ્તારથી દેવવદન વિના સામાન્ય વિધિથી પ્રવેશ કરવો ઇતિ ઉપ્રવેશવિધિ

દરરોજ સવાર પૌષધ લઈને ગુરૂ પાસે પવેણુ (પ્રવેદન) કરવુ તેનો (પ્રવેદનનો) વિધિ ગુરૂમહારાજને કરાવવાનો હોવાથી તે અહીં લખ્યો નથી જાણવાના ઇચ્છક બોધવાન શિષ્યે ગુરૂ પાસેથી સમજી લેવો બનતા સુધી બોધવાન ઉપધાન વહેનારાએ તો દરેક વિધિ બરાબર સમજી લઈ દરેક આદેશ પોતેજ માગવા જોઇએ વહન કરનારને બદલે આદેશ માગવાના શબ્દો પણ ગુરૂમહારાજ–ક્રિયા કરાવનાર બોલે છે તે ઉપધાન વહન કરનારનુ વિધિથી અજાનપણુ સૂચવે છે

પ્રવેદનવિધિમા પચ્ચક્ખાણ કરતા જે ઉપધાનની જણ વાચના લેવાની હોય તેમા પહેલી વાચના લીધી ન હોય ત્યા સુધી 'પુવચરણપદ પયસરાવણી,' બીજી વાચના લીધી ન હોય ત્યા સુધી 'ક્રમાગતપદ પયસરાવણી,' અને ત્રીજી વાચના લીધી ન હોય ત્યા સુધી 'ઉત્તર ચરણપદ પયસરાવણી' એમ કહીને જો ઉપવાસ કે આયબિલ કરવાનુ હોય તો પાલી તપ કરશુ એમ કહે અને જો એકાસણુ કે નીવી કરવાની હોય તો પાલી પારણુ કરશુ 'એમ કહે ગુરૂ' કરેહ એમ કહે, પછી શિષ્ય કહે કે 'ઇચ્છકારી ભગવન્ પસાય કરી પચ્ચક્ખાણુ કરાવો' ગુરૂ પચ્ચક્ખાણુ કરાવે જેમા બે વાચના હોય તેમા 'પુર્વ ચરણપદ પયસરાવણી' અને 'ઉત્તર ચરણપદ પયસરાવણી' એમ જુદે જુદે વખતે કહે અને જેમા એકજ વાચના હોય

તેમા 'પૂર્વ ચ ણુ, ક્રમાગત ચરણુ અને દિવ્ય ચરણુ પદ પયસરાવણી' એમ ભેળો ૫૦ બોલે

ઉપર જણાવેલો સર્વ વિધિ પ્રભાતે કરવાનો છે ત્યાર પછી ઉપધાનવાહકે દિવસના બાકીના ભાગમા દેવવદન કરવુ, પચ્ચ ક્ખાણુ પારવુ, ખમાસમણુ દેવા, કાઉસગ્ગ કરવો, નવકારવાળી ગણવી-ઈત્યાદિ વિધિ કરવાનો છે તે હવે પછી બતાવવામા આવશે

૬ સધ્યા અનુષ્ઠાન વિધિ

સાજે ગુરૂમહારાજની સમિપે અથવા સ્થાપનાચાર્ય પાસે પડિલેહણ કરવી તેમા સજ્ઝાય સ્ત્રીવર્ગે ઉભા ઉભા કરવી પુરૂષો ઉભડક બેસીને 'મન્હ જીણાણ આણુ' એ પાચ[१] ગાથાની કરે પછી ગુરૂમહારાજ સમિપે ઇરિયાવહી પડિક્કમી ખમાસણ દઇ ઇચ્છા૦ વસની પવેવુ ? ખમા૦ ઈચ્છકારી ભગવન્ 'સુદ્ધા વસહી એમ કહે પછી પચ્ચક્ખાણુ કરે તેમા એકાસન કે આય બિલને દિવસે મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાદણા દઇને પાણુકા રનુ પચ્ચક્ખાણુ કરવુ, ઉપવાસને દિવસે તિવિહાર ઉપવાસ વાળાએ મુહપત્તિ પડિલેહીને ખમાસમણુ દઇ પાણહારનુ પ ચ્ચક્ખાણુ કરવુ, અને ચૌવિહાર ઉપવાસવાળાએ[२] મુહપત્તિ પડિલેહી ખમાસમણ દઇને પચ્ચક્ખાણુ લેવુ પછી બે વાદણા દઇ 'ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ બેસણે સદિસાવુ ?' ગુરૂ કહે 'સદિસાવહ' શિષ્ય કહે 'ઇચ્છા૦ બેસણે ઠાઉ ?' ગુરૂ

૧ પ્રત્યતરે સજ્ઝાયને ઠકાણે સ્ત્રીઓ પાચ નવકાર ગણવા એમ કહ્યુ છે ૨ ઉપધાનના પૌષધ સિવાય બીજા પૌસહમા સવારે ચૌવિહાર ઉપવાસનુ પચ્ચક્ખાણુ કર્યુ હોય તો તેને સાજે પચ્ચક્ખાણ લેવાની જરૂર નથી ઉપધાનમા ચૌવિહારનુ કરવુ

કહે 'ઠાએહ' શિષ્ય કહે ' ઇચ્છા૦ સ્થડિલ પડિલેહુ ?' ગુરૂ કહે ' પડિલેહેહ ' શિષ્ય કહે ' ઇચ્છા૦ સ્થડિલ શુદ્ધિ કરૂ ?' ગુરૂ કહે 'કરહ ' શિષ્ય કહે ' ઇચ્છા૦ દિશિ પ્રમાર્જુ ?' ગુરૂ કહે 'પ્રમાર્જહ ' શિષ્ય અવિધિ આશાતનાનો મિચ્છામિ દુક્કડ આપે આ બધા આદેશ ખમાસમણુ દેવાપૂર્વક માગવા અને ગુરૂના વચન પછી શિષ્યે દરેક વખત 'ઇચ્છ' કહેવુ

ઇતિ સંથારા અનુષ્ઠાન વિધિ

૭ દરરોજ કરવાની ક્રિયા.

૧ બને ટંક પ્રતિક્રમણ કરવુ—તેમા સવારે પ્રતિક્રમણની પ્રાતે અહોરાત્રિના પોસહ લેવો

૨ બે ટંક પડિલેહણ કરવી

૩ ત્રણ ટંક દેવ વાદવા.

૪ દેરાસરે દર્શન કરી ત્યા આઠ સ્તુતિપૂર્વક દેવ વાદવા.

૫ સો લોગસ્સનો એક સાથે કાઉસગ્ગ કરવો

૬ પહેલા, બીજા, ચોથા ને છઠ્ઠા ઉપધાનવાળાએ ૨૦ વીશ નવકારવાળી બાધા પારાની ગણવી એટલે દરરોજ ૨૦૦૦ નવકારનો જાપ કરવો ત્રીજા ને પાચમા ઉપધાનવાળાએ ત્રણ ત્રણ નવકારવાળી લોગસ્સની ગણવી

૭ દરરોજ સો ખમાસમણ દેવા

૮ એકાસન કે આયબિલ કરવુ હોય કે ઉપવાસમા પાણી પીવુ હોય ત્યારે પચ્ચખ્ખાણ વિધિપૂર્વક પારવુ

૯ એકાસન કે આય બિલમા આહાર કરીને ઉઠયા પછી ઇરિયા વહી પડિક્કમી ચૈત્યવદન કરવુ અને દિવસ ચરિમ તિવિહારનુ પચ્ચખ્ખાણ કરવુ

૧૦ સવારે ફરીને ગુરૂમહારાજ પાસે પોસહ લેવો, પ્રવેદન કરવુ અને રાઈમુહપત્તિ પડિલેહવી[1] સાંજે ગુરૂમહારાજ પાસે પડિલેહણના આદેશ માગવા, દિવસ પ્રતિક્રમણ સબધી રાઈમુહપત્તિ પ્રમાણે વિધિ કરવો ને સધ્યા અનુષ્ઠાન વિધિ કરવો

૧૧ રાત્રે સથારા પોરિસી ભણાવવી

૧૨ સવારે છ ઘડી દિવસ ચઢે ત્યારે પોરિસી ભણાવવી

ઉપર જણાવેલી ક્રિયાઓ પકી પ્રતિક્રમણની વિધિ તો સર્વના જાણવામાજ હોય તેથી લખવાની જરૂર નથી પોસહ લેવાનો વિધિ, પડિલેહણનો વિધિ, દેવ વદનનો વિધિ, પચ્ચખ્ખાણ પારવાનો વિધિ, પોરિસીનો વિધિ રાઇમુહપત્તિનો વિધિ, સથારા પોરિસીનો વિધિ, માડલા કરવાનો વિધિ-ઇત્યાદિ નવ વિધિ 'પોસહ વિધિ' નામની અમારી છપાવેલી બુકમાથી જોઇ લેવો તેનું પુનરાવર્ત્તન અહીં કરવામા આવતુ નથી

સો લોગસ્સનો કાઉસગ્ગ કરતા પ્રથમ ઈરિયાવહી પડિક્કમી ઈચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ પ્રથમ ઉપધાન પચમગળ મહાશ્રુતસ્કધ આરાધનાર્થં[2] કાઉસ્સગ્ગ કરૂ ? ઈચ્છ, કરેમિ

---

૧ સાધુની સાથે ભેગી પ્રતિક્રમણ કરનાર શ્રાવકને રાઈમુહપત્તિ કે દિવસ મુહપત્તિની વિધિ કરવાની નથી

૨ ઉપધાન બદલાય ત્યારે નામ બદલવુ પાત્રીશા અઠ્ઠાવીશાવાળાએ ઉપર લખી ગયા છીએ તે પ્રમાણે પોતાના ઉપધાનનુ નામ લેવુ

કાઉસગ્ગ વદણુ વત્તીયાએ૦ અહીં ૧૦૦ લોગસ્સ-ચદેસુનિમ્મ લયા સુધીનો કાઉસગ્ગ એકાગ્રચિતે, સ્થિરપણે અને મૌનપણે કરવો કાઉસગ્ગના દોષ ટાળવા[1]-લાગવા ન દેવા કાઉસગ્ગ પૂર્ણ થયે નમો અરિહંતાણં કહી પારીને પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો

'ઇતિ કાઉસ્સગ્ગ કરણ વિધિ'

ખમાસમણ સો દેવા તેના પ્રારભમા 'પ્રથમ ઉપધાન શ્રી પચ મગલ મહાશ્રુતસ્કધાય નમોનમ[2]' કહી ખમાસમણનો આખો શુદ્ધ ઉચ્ચાર કરી સડાસા બ ભિ પડિલેહી ખમાસ મણ દેવુ તેમા પાચે અગ-બે હાથ બે ઢીંચણ ને મસ્તક ભૂમિને લગાડવા કોઈ અગે અધર રાખીને ખમાસમણ ન દેવુ, બેઠા બેઠા પણ ખમાસમણ ન દેવા, પોતાની છતી શક્તિ ન ગોપવવી શક્તિ ન હોય તો ગુરૂમહારાજ પાસેથી છુટ માગી લઇને બેઠા બેઠા દેવા અથવા જેટલા બની શકે તેટલા ઉભા થઇને દેવા 'ઇતિ ખમાસમણ વિધિ'

૨૦ નવકારવાળીને બદલે અથવા તેમાથી જેટલી બને તેટલી જીવવિચાર, નવતત્વાદિ પ્રકરણોનો પાઠ કરવો, તેની ગાથા ૧૦૦૦ પ્રમાણ સઝાય-ધ્યાન કરવુ ઓછુ થાય તો બાકી રહે તેટલુ નવકારવાળીથી પૂરૂ કરવુ (એક ગાથાનુ પ્રમાણ એ નવ કાર પુરતુ સમજવુ) નવકારવાળી પણ મનતા સુધી પાચ પાચ ભેળી ગણવી, કદી પાચ ભેગી ન ગણાય તો પણ જે ગણાય તે અધુરી તો નજ મૂકવી અધુરી મૂકાય તો લેખામા આવે નહીં લોગસ્સની નવકારવાળીમા પણ એ પ્રમાણેજ સમજવુ બની શકે તેવો પૂરે કરેલો અભ્યાસ સભારવાનો

૧ પોસહ વિધિમા જુઓ ૨ ઉપધાન ના નામે નામ બદલવુ

અને નવો અભ્યાસ કરવાનો લાભ લેવો વારંવાર આવી નિવૃત્તિ-આવો અવકાશ મળવો દુર્લભ સમજવો

'ઇતિ સજ્ઝાયધ્યાન વિધિ.'

પડિલેહણમા મુહપત્તિ, ચરવળો, કટાસણુ અને પછી વસ્ત્રો પડિલેહવા, તેનો અનુક્રમ અનુભવીથી જાણી લેવો. પડિલેહણ કરતા બોલવુ નહી અને તેના બોલ દરેક ઉપકરણના જેટલા જેટલા કહ્યા છ, તેટલા તેટલા મનમા બોલવા જોવા, તેનો અર્થ વિચારવો અને વસ્ત્રાદિકમા જીવજંતુ હોય તો તેની બરાબર તપાસ રાખી પડિલેહણ કરવી. વે૦ જાણીને કોઇ પણ ક્રિયા ઉતાવળથી કરવી નહીં

ઉપધાનમા પેઠા પછી પ્રથમના ત્રણ દિવસ સુધીમા નવુ વસ્ત્ર કે ઉપકરણ ઘરથી લાવવુ હોય તો લાવી શકાય-લઇ શકાય. ત્યારપછી લઈ ન શકાય

---

૮ પુરૂષોએ અને સ્ત્રીઓએ રાખવાના ઉપકરણો.

પુરૂષોએ નીચે પ્રમાણે ઉપકરણો રાખવા

૧ કટાસણુ ૧ મુહપત્તિ ૧ ચરવળો ૨ ધોતીઆ
૨ ઉત્તરાસણ ૧ માતરીયુ (પચીયુ) ઠલ્લે માત્રે જતા પહેરવા સારૂ.
૧ ઉત્તરપટ્ટો ૧ સંથારીયુ ૧ ઓઢવાની પછેડી
૧ એંજીયુ (ત્રુ ડાનો કકડો) ૧ ડંડાસણ રાત્રે ભૂમિ પ્રમાર્જવા[1]

---

૧ [illegible] ૮૫ ને [illegible]

પુરૂષોએ સકારણ કટાસણુ, મુહપત્તિ ને ચરવળા એ બે રાખવાની પણ પ્રવૃત્તિ છે

સ્ત્રી વર્ગે રાખવાના ઉપકરણો.

૨ કટાસણા. ૨ મુહપત્તિ ૨ ચરવળા ઘોરસ દાંડીના
૩ સાડલા ૨ ઘાઘરા ૨ કંચુવા. ૩ ઠલે માત્રે જવાના વસ્ત્ર
૧ ઉત્તરપટ્ટો ૧ સથારીયુ ૧ ઓઢવાની ધાબળી.
૧ દંડાસણ (રાત્રે ભૂમિ પ્રમાર્જવા) ૧ ઓઘીયુ (લુગડાનો ટુકડો)

વધારે વસ્ત્ર રાખવા તે ઉપધિ મટીને ઉપાધિરૂપ થાય છે કિંમતી વસ્ત્રો પણ ન રાખવા, સાધારણ રાખવા આભૂષણ નિરંતર પહેરવામા આવતા હોય તેજ રાખવા, કાર્યપણ આ નિમિત્તે વધારે ન પહેરવુ બની શકે તો કમી કરવુ સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીએ સૌભાગ્યના ચિન્હ તરીકેના આભૂષણો રાખવાં

૯ વાચના લેવાનો વિધિ

ઉપર બતાવી ગયા છીએ તે પ્રમાણે દરેક વાચનાનો તપ પૂરો થાય ત્યારે પ્રાયે તપને દિવસે પ્રવેદન કર્યા પછી ખમાસમણ દઈને 'ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ વાયણા મુહપત્તિ પડિલેહુ ?' ગુરૂ કહે 'પડિલેહેહ' શિષ્ય 'ઇચ્છં' કહી મુહપત્તિ પડિલેહે પછી બે વાદણા દઈ 'ખમા૦ ઇચ્છા૦ વાયણા સંદિસાવુ ?' ગુરૂ કહે 'સંદિસાવહ' શિષ્ય 'ઇચ્છં' કહી 'ખમા૦ ઇચ્છા૦ વાયણા લેશું' ગુરૂ કહે 'લેજો' શિષ્ય 'ઇચ્છં' કહી 'ખમા૦ ઇચ્છકારી ભગવન્ પસાય કરી વાયણા પ્રસાદ કરશો.' એમ કહે પછી ગુરૂ ત્રણ નવકાર ગણી જે વાચના આપવાની હોય તેનુ એકેક પદ કહે-શિષ્ય તે પ્રમાણે ઉચ્ચાર કરે પછી ગુરૂમહારાજ

તેનો અર્થ સમજાવે શિષ્યે જેટલી વાચના લીધી હોય તેટલી તે દિવસે બરાબર શુદ્ધ કંઠે કરવી અને તેનો અર્થ ધારી લેવો પ્રાતે ગુરૂમહારાજ 'नित्थारग पारगहोह. गुरुगुणेहिं वड्ढिज्जाहिं' આપ્રમાણે આશીર્વાદ આપે, શિષ્ય પ્રાતે 'તહત્તિ' કહી ખમાસમણ દઈ અવિધિ આશાતનાનો મિચ્છાદુક્કડ આપે

ઇતિ વાયણા વિધિ

વાચનાને દિવસે ઉપર કહી ગયા પ્રમાણે વિધિથી (૨૫) ખમાસમણ વાયણા સબધી વધારે દેવા વાચના શ્રાવિકા ઉભી રહીને લેય, શ્રાવક ચૈત્યવદનમુદ્રાએ લેય

આ ઉપધાન જે જે સૂત્રોના વહેવામા આવે છે તેના ઉદ્દેશની વિધિ પૂર્વે લખેલી છે તેના સમુદ્દેશ ને અનુજ્ઞા જ્યારે માળા પહેરવામા આવે છે ત્યારે એક સાથે છએ ઉપધાન સબધી કરવામા આવે છે ત્રીજુ અને પાચમુ ઉપધાન કાળાતરે વહેવામા આવે ત્યારે તેનો ઉદ્દેશ જ પ્રવર્તે છે, તેના પણ સમુદ્દેશ ને અનુજ્ઞા તો માળા વખતે જ કરવામા આવે છે

૧૦ આલોયણમા દિવસ શુ કારણે પડે ?

૧ નીવી કે આંબિલ કરીને ઉઠ્યા પછી વમન (ઉલટી) થાય તો

૨ અન્ન એઠુ મુકવામા આવે તો

૩ નિષિદ્ધ આહાર (સચિત્ત, કાચી વિગય, લીલોતરી વિગેરે) નુ ભક્ષણ થાય તો

૪ પચ્ચખ્ખાણ પારવુ ભૂલી જવાય તો

૫ ભોજન કર્યા પછી ચૈત્યવદન કરવુ રહી જાય તો

૬ દેરાસર જવુ ભૂલી જાય તો
૭ દેવ વાદવા ભૂલી જાય તે
૮ રાત્રે (સાજની વિધિ કર્યા પછી ને સવારની વિધિ કર્યા અગાઉ) વડીનીતી કરવા જવુ પડે તો
૯ પોરિસી ભણાવ્યા સિવાય સૂઈ જાય, ઉંઘી જાય ને પોરિસી ભણાવેજ નહીં તો
૧૦ મુહપત્તિ ભૂલી જાય ને ૧૦૦ ડગલા ચાલે તો (સેનપ્રશ્ન)
૧૧ મુહપત્તિ ખોઈ નાખે તો (ઉપવસ્ત્રથી બીજા ઉપકરણ માટે પણ સમજવુ)
૧૨ સ્ત્રીઓને ઋતુ સમયે ૨૪ પ્રહર (ત્રણ દિવસ)
૧૩ માખી, માકડ, જુ વિગેરે ત્રસ જીવનો પોતાને હાથે ઘાત થઈ જાય તો

દિવસ પડે એટલે તપ લેખે લાગે પણ પૌષધ જાય એટલે તેટલા પૌષધ પાછળથી કરવા પડે, તે પૌષધ જો ઉપધાનની સાથે સાથે ભેળા જ થાય તો આય બિલાદિ તપથી કરી શકાય પણ ઉપધાનમાથી નીકળ્યા પછી કરવામા આવે તો ઉપવાસના તપપૂર્વક જ આઠ પહોરના કરવા પડે

૧૧ આલોયણુના કારણો

બીજા શુ શુ કારણોથી સામાન્ય આલોયણ આવે છે તે આ નીચે બતાવેલ છે

પડિલેહ્યા વિનાનુ વસ્ત્ર કે પાત્ર વાપરે તો ,
મુહપત્તિ ને ચરવળાની આડ પડે તો

મોઢામાથી એઠું નીકળે તો
લુગડામાથી કે શરીર ઉપરથી જુ નીકળે તો
નવકારવાળી ગણુતા પડી જાય તો
સ્થાપનાજી પડી જાય તો.
પુરૂષનો સ્રીને કે સ્રીનો પુરૂષને સઘટ્ટ થાય તો
કાનમાથી જીવનુ કલેવર નીકળે તો
પડિલેહણુ કરતા બોલે તો
નવકારવાળી ગણુતા બોલે તો
એઠે મોઢે બોલે તો
તિર્યંચનો સઘટ્ટ થાય તો
એકેંદ્રિય (સચિત્ત) નો સઘટ્ટ થાય તો
દિવસે નિદ્રા લેય તો
રાત્રે સથારાપોરિસી ભણાવ્યા પહેલા નિદ્રા લેય તો
દીવાની કે વીજળી આદિકની ઉજેહી લાગે તો
માથે કામળી નાખવાના કાળમા કામળી નાખ્યા સિવાય
અગાસી જગ્યામા જાય તો
વર્ષાદિકના છાંટા લાગે તો
વાડામા સ્થડિલ જાય તો
બેઠા પડિક્કમણુ કરે તો
બેઠા ખમાસમણુ દેય તો
ઉઘાડે મુખે બોલે તો

આ સિવાય બીજા પણુ અનેક કારણો આલોયણુ આવે તેવા છે તે પ્રસગોપાત જાણી લેવા આની આલોયણુ શુ આપવી તે ગુરૂગમ્ય હકીકત છે જો કાંઇ પણુ વિરાધના ન થઇ હોય તોપણુ દરેક ઉપધાનના ચોથા ભાગનો તપ આપવામા

આવે છે અને તે ઉપધાનમાથી નીકળ્યા પછી પોસહ સયુક્ત કરવાનો છે સજ્ઝાયધ્યાન પણ સાથે કરવાનુ છે દૃષ્ટાંત તરીકે પહેલા ઉપધાન સબધી કાઇ પણ વિરાધના ન થઇ હોય તો પણ ત્રણ અહોરાત્રિના પોસહ ઉપવાસથી કરવા અને ૬૦૦૦ સ્વાધ્યાય કરવી, અર્થાત્ ૬૦ નવકારવાળી બ ધાપાનની ગણવી. એટલી આલોયણ તો અવશ્ય આપવામા આવે છે આ પ્રમાણે દરેક ઉપધાન માટે સમજવુ તે સિવાય બીજી બાબતની આલોયણ આલોયણ લેનાર શ્રાવક શ્રાવિકાની શરીરસ્થિતિ વિગેરે જોઇને આપવામા આવે છે, તે હકીકત ગુરૂમહારાજને આધીન હોવાથી અહીં તે સબધી વિશેષ ઉલ્લેખ કરવામા આવ્યો નથી

ઉપર પ્રમાણે ઉપધાન વહન કરવાને અતે પહેલુ બીજુ, ચોથુ ને છઠ્ઠું ઉપધાન વહન કરનારને વહેલામા વહેલુ છઠ્ઠા ઉપધાનમા પ્રવેશ કરે તે દિવસે અને મોડામા મોડુ છ માસની અદર માળારોપણ કરવામા આવે છે, અર્થાત્ માળા પહેરવામા આવે છે માળા પહેરવાથી ઉપધાન કર્યાની સમાપ્તિ મદિરના શિખર ઉપર કળશ ચઢાવવાની જેમ થાય છે, તે અવશ્ય કરવા યોગ્ય ક્રિયા છે માળા પહેરવાને આગલા દિવસે ઉત્તમ રેશમ વિગેરેની કરાવેલી માળા મહોત્સવપૂર્વક વરઘોડો ચડાવી ગુરૂ પાસે લઇ જઈ ત્યા તેની પ્રતિષ્ઠા કરાવીને પછી પોતાને ઘરે અથવા શ્રી સઘે ઠરાવેલા—આદેશ આપેલા ગૃહસ્થને ઘરે લઇ જઈ બાજોઠ ઉપર પધરાવવી અને ત્યા માળા પહેરનારે રાત્રિ જાગરણ કરવુ, પરમાત્માની સ્તુતિ સ્તવનાદિવડે રાત્રિ વ્યતીત કરવી, પછી પ્રભાતે તે માળા લઇને ગુરૂમહારાજ પાસે માળા પહેરવા જવુ

૧૨ માળા પરિધાન વિધિ

ઉપધાનવિધિ વિગેરેમા બતાવેલા શુભ મુહૂર્ત્તે ઉપધાન વહન કરેલા શ્રાવક શ્રાવિકા ઉત્તમ વસ્ત્રાલંકાર ધારણ કરી ગુરૂ મહારાજ પાસે આવે ત્યા નંદી મંડાવવામા આવે ઉપધાન વાહક પોસહમા ન હોય તો શ્રીફળ લઇ નંદીને ત્રણ પ્રદક્ષિણા આપે, પછી મુહપત્તિ, ચરવળો ગ્રહણ કરી ખમાસમણ દઇ ઇરિયાવહી પડિક્કમી, મુહપત્તિ પડિલેહી, વંદણા દઇ સમુદ્દેશને લગતી ક્રિયા કરે, ત્યારપછી અનુજ્ઞાને લગતી ક્રિયા કરે તે ક્રિયા ગુરૂમહારાજને કરાવવાની હોવાથી અહીં લખી નથી આ ક્રિયા બધે ઉપધાન માટે ભેળી થાય છે પછી ગુરૂમહારાજ માળાની અભિમંત્રિત વાસવડે પ્રતિષ્ઠા[૧] કરે અને ત્યારપછી ગુરૂ મહારાજ માળા પહેરાવનાર વૃદ્ધ બંધુ પુત્રાદિક જે હોય તેને બ્રહ્મચર્યાદિકનો યથાશક્તિ નિયમ કરાવી માળા તેના હાથમા આપે એટલે તેઓ માળાને વંદન કરી પોતાના ને માળા પહેરનારના કપાળમા તિલક કરી ત્રણ અથવા સાત નવકાર ગણીને માળા પહેરાવે ત્યાર પછી માળા સહિત નંદીને ત્રણ પ્રદક્ષિણા ચારે બાજુ નવકાર ગણતા ને ખમાસમણ દેતા આપે ગુરૂ મહારાજ વાસક્ષેપ કરે સકળ સંઘ પણ વાસક્ષેપ કરે પ્રાંતે અવિધિ આશાતનાનો મિચ્છામિ દુક્કડં દેય

ઇતિ માળારોપણ વિધિ

માળારોપણનુ કાર્ય થઇ રહ્યા પછી શિષ્ય ગુરૂમહારાજને ખમાસમણ દઇ હિતશિક્ષા દેવાની માગણી-પ્રાર્થના કરે એટલે ગુરૂમહારાજ દેશના [illegible]પે તે આ પ્રમાણે —

૧ પ્રથમ દિવસે મ [illegible] પ્રતિષ્ઠ [illegible]મા આવે છે

नाण पयासगं सोहओ, तवो सजमो अ गुत्तिधरो ।
तिण्हंपि समाओगे, मुक्खो जिणसासणे भणिओ ॥१॥
मुक्तिकनीवरमाला, सुकृतजलाकर्षणे घटीमाला ।
साक्षादिव गुणमाला, माला परिधीयते धन्यैः ॥२॥

" પ્રકાશક એવુ જ્ઞાન, આત્માને શુદ્ધ કરનાર તપ અને ગુપ્તિધારક સયમ-એ ત્રણુનો સયોગ થવો તેને જિનશાસનને વિષે મોક્ષ કહ્યો છે "

મુક્તિરૂપી કન્યાની વરમ ળા જેવી, સુકૃત જે પુણ્ય તે રૂપ જળનુ આકર્ષણુ કરવામા ઘડિમાળ-રેંટ જેવી અને સાક્ષાત ગુણોની માળા હોય તેવી આ માળા ધન્ય મનુષ્યો જ ધારણુ કરે છે "

ગુરૂમહારાજ આ પ્રમાણે ઉપદેશ આપે છે, ત્યારબાદ માળારોપણ કાર્યની સમાપ્તિ થાય છે માળા પહેરનાર ઉપધાનવાહકોએ તે દિવસે ઉપવાસ અથવા આયબિલ કરવુ અને રાત્રિએ પોસહ લેવો, માળા પહેરે તે વખતે વાજીંત્રો વગડાવવા, જીન ખવરાવવા, સ્વજન વર્ગે પહરામણી માળા પહેરનારને કરવી, માળા પહેરનારે દેવપૂજા, ગુરૂભક્તિ, જ્ઞાનપૂજા કરવી, પ્રભાવના કરવી, યથાશક્તિ સ્વામીવચ્છલ્ય કરવુ

ઇતિ માળા પરિધાપન વિધિ

માળા પહેર્યા પછી બીજે દિવસે એકાસન કરવુ માળા પહેર્યા પછી ઓછામા ઓછા દશ દિવસ અને વધારેમા છમાસ પર્યત માળા પહેરનારે બ્રહ્મચર્ય પાળવુ, ભૂમિ શયન કરવુ,

સચિત્તનો ત્યાગ કરવો,[૧] સાવદ્ય આરંભ તજવો, ઉપવાસ આયંબિલાદિ તપ કરવો અને દશ દિવસ સુધી દરરોજ ૧૦૦ લોગસ્સનો કાઉસગ્ગ કરવો ને ૨૦ નવકારવાળી ગણવી

માળા પહેર્યા પછી ઉપધાનના દિવસોમા લાગેલા દોષોનો નોધ કરી-કરાવી રાખ્યો હોય તે ઉપધાન વહન કરાવનાર ગુરૂમહારાજ પાસે લઇ જઇ તેઓ સાહેબ જે આલોયણ આપે તે ગ્રહણ કરવી અને તે મુદ્દતની અંદર પૂર્ણ કરી આપવી.

૧૩ આલોયણ લેવાનો વિધિ

પોતપોતાના ઉપધાનની સમાપ્તિમા તપને દિવસે સંધ્યા પ્રવેદન પછી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાદણા દઇ ખમાસમણ પૂર્વક ' ઇચ્છા૦ સોધિ મંદિસાવુ ? ' ગુરૂ કહે-' સંદિસાવહ ' શિષ્ય ખમા૦ ઇચ્છા૦ 'સોધી કરશુ' ગુરૂ કહે' કરજો ' શિષ્ય ' તહત્તિ ' કહે. પછી એક નવકાર ગણી ' ઇચ્છકારી ભગવન્ પસાય કરી શુદ્ધિ અતિચાર આળોવાવો ' એમ કહી અવગ્રહમા પેસી, દુષ્કૃત્ય આળોવે-મિચ્છાદુક્કડ આપે લાગેલા દોષ ગુરૂ પાસે પ્રગટ કરે અને ગુરૂમહારાજ આપે તેટલી આલોયણ કરવાનુ કબુલ કરે, ઇતિ આલોચના વિધિ

આ વિધિ દરેક ઉપધાનને અંતે ન કરવામા આવે તો ઉપધાન પૂર્ણ થયા પછી અથવા માળા પહેર્યા પછી ગુરૂ પાસે જ્યારે આલોયણ લેવા જાય ત્યારે ઇરિયવહી પડિક્કમીને કરવા યોગ્ય છે

---

૧ બીજે તપ ૭ માસ સુધી ન થઇ શકે તો સચિત્તનો ત્યાગ તો બનતા સુધી ૭ માસ સુધી જરૂર કરવો ઉનુ પાણી પીવુ

ઉપધાન વહન કરનાર શ્રાવક શ્રાવિકાએ પોતાની જીંદગીના પાછલા ભાગમા પણ ઉપધાન વહન કર્યાની યાદગિરિ માટે સચિત્તાદિકનો કાયમને માટે ત્યાગ કરવો બ્રહ્મચર્યાદિકનો યથાશક્તિ નિયમ કરવો, પર્વતિથિએ પૌષધ તપશ્ચર્યાદિ કરવાનુ લક્ષ રાખવુ ક્લેશ, કુકામ, નિદ્રા, વિકથા, મહા આરંભ, પરિગ્રહાદિક કાર્યમા પ્રવૃત્તિ ન કરવી ચૌદ નિયમ ધારવાની અને સવાર સાંજ પ્રતિક્રમણાદિક કરવાની પ્રવૃત્તિ રાખવી સામાયિક, દેવપૂજા, ગુરૂવંદનાદિ દરરોજ અવશ્ય કરવુ દર વર્ષે તીર્થયાત્રા કરવી યથાશક્તિ સ્વામીવચ્છલાદિ કરવુ ટુંકામા ઉપધાન વહન કર્યાની યાદદાસ્ત તાજી રહે અને તે મહાન્ ક્રિયા ઉજ્વળ રહ્યા કરે તેવી પ્રવૃત્તિ કરવી પાપકાર્યથી નિરંતર પાછા હઠવુ સમકિતમા તો પ્રાણાંત પણ દૂષણ ન લગાડવુ શુદ્ધ દેવ ગુરૂ ધર્મની દૃઢ શ્રદ્ધા રાખવી ઇતિ

૧૪ ઉપધાન સબંધી વિશેષ હકીકત

આ હકીકત ઉપધાનવાહકે ખાસ ધ્યાનમા રાખવા લાયક હોવાથી જુદી જુદી વિધિઓની પ્રતોમાથી તેમજ સેનપ્રશ્નાદિકમાથી ગ્રહણ કરીને લખવામા આવી છે

૧ જે જે સૂત્રોને માટે ઉપધાન વહન કરવામા આવે છે તેનો ઉદ્દેશ ઉપધાન વહેતા કરવામા આવે છે, ને સમુદ્દેશ તથા અનુજ્ઞા બધા સૂત્રોની માળા પરિધાપન વખતે કરવામા આવે છે તેમા ઉદ્દેશ તે સૂત્રાર્થ ગ્રહણ કરવાની યોગ્યતા, સમુદ્દેશ તેનુ જ વિશેષપણુ અને અનુજ્ઞા તે તે સૂત્રો પઠન પાઠન કરવાની આજ્ઞા—એમ સમજવુ

૨ દેવવંદનના સૂત્રો કે જેના ઉપધાન વહન કરવામા આવે છે, તે સિવાયના બીજા સામાયિકાદિ આવશ્યકના સૂત્રો માટે

ઉપધાન વહન કરવાનુ ફરમાન નથી તદુપરાત ચઉસર આદિ ચાર પયન્ના અને દશવૈકાલિક સૂત્રના ૪ અધ્યયન ભણવાની શ્રાવકને છુટ છે તેને માટે ત્રણ ત્રણ આયબિલ કરીને વાચના લેવાનો વિધિ છે તે ગુરૂગમથી જાણી લેવો

૩ ઉપધાન વહન કર્યા અગાઉ નવકારાદિ ભણવા ભણાવવામા આવે છે તે જીત વ્યવહાર તથા સપ્રદાયથી થાય છે, પરતુ તે ભણ્યા પછી પણ પહેલી જોગવાઇએ ઉપધાન વહન કરવાની જરૂર છે

૪ ઉપધાનમા કે અન્ય દિવસે પોસહ પ્રથમ પહોરમાજ લઇ શકાય છે પ્રથમ પ્રહર વ્યતીત થયા પછી લઈ શકાતો નથી

૫ સામાન્ય પૌષધના એકાસણામા પણ લીલોત્તરીનુ શાક, પાકા ફળ, તેનો રસ વિગેરે વર્જ્ય છે

૬ ઉપધાન સબધી એકાસનમા મુખ્ય વૃત્તિએ તો સરસ આહારનો નિષેધ છે, પરતુ તપસ્યા વિશેષ હોવાથી શરીરશક્તિ નભાવવાને માટે તેવા પદાર્થો લેવામા આવે છે, તો પણ તેમા બને તેટલી ઓછાશ રાખવી ને આસક્તિ તજવી

૭ ઉપધાન સબધી કે અન્ય પૌષધમા ધાબળી માથે નાખવાના કાળ વખતે અગાસે જવુ પડે તો કામળી ઓઢીને જવુ માથે કટાસણુ નાખીને જવુ નહીં અને આવ્યા પછી ઓઢેલી કામળી ખીંતીએ મૂકી રાખવી, બે ઘડી સુધી તેને પાથરવી નહીં કે ઉપયોગમા લેવી નહીં

૮ ક્રિયા કરવા માટે વસ્તી શુદ્ધ હોવાની પ્રથમ આવશ્યકતા છે, તેથીજ ગુરૂમહારાજ ક્રિયા કરાવે છે ત્યારે પ્રારભમા ' સુદ્ધા વસહી ' એટલે ' વસ્તી શુદ્ધ છે ' એમ કહેવામા

આવે છે તેવી રીતે કહ્યા અગાઉ સુગ્ન શ્રાવક શ્રાવિકાએ ક્રિયા કરવાના સ્થાનની ચોતરફ ૧૦૦ સો હાથ સુધી વસ્તી જોઈ લેવી, તેમા મનુષ્ય કે તિર્યંચનુ શબ કે તેના શરીરનો હાડરૂધિરાદિ ભાગ પડ્યો હોય તો તે ત્યાથી દૂર કરાવવો, ત્યારપછી ત્યા ક્રિયા થઇ શકે તિર્યચનુ શબ કે તેનો વિભાગ ૬૦ હાથની અદર રહેવો ન જોઇએ મનુષ્યનો ૧૦૦ હાથની અદર રહેવો ન જોઇએ

૯ ઉપધાનની અદર તૈલાભ્યગ-તેલ ચોળાવવુ અને ઔષધ લેવુ તેનો નિષેધ છે, પરતુ પ્રબળ કારણે ગુરૂની આજ્ઞાથી લેવુ

૧૦ અધને ઉપધાન વહનનો નિષેધ નથી, પરતુ તેને બીજા સચનુ મનુષ્યની સહાયની અપેક્ષા છે

૧૧ ક્રિયા કરતા સ્થાપનાચાર્ય ને ક્રિયાકારકની વચ્ચે મનુષ્ય તિર્યચાદિની આડ પડવી ન જોઇએ

૧૨ સમુદાયે પડિલેહણ કરીને કાજો ઉદ્ધર્યો હોય ત્યારપછી કોઇ એકાકી પડિલેહણ કરે તો તેણે પણ કાજો ઉદ્ધરવો જોઇએ

૧૩ ઉપધાનમાથી નીકળે તે દિવસે એકાસન કરવુ જોઈએ ને રાત્રે પૌસહ લેવો જોઇએ

૧૪ ચાતુર્માસમા ઉપધાન વહન કરનારે પાટ પાટલા વાપરવા

૧૫ માળા વહેલામા વહેલી આસો શુદિ ૧૦ મે પહે રી શકાય

૧૬ છકીયાને પડવે દિવસે માળા પહેરી શકાય છે, પણ તે પ્રબળ કારણ હોય તો અને તેમ કરવુ પડે તો તે દિવસે પ્રવેદન કરાવી રહેલી વાચના આપીને પછી માળા પહેરાવે

૧૭ જે દિવસે વાચના લેવાની હોય તે દિવસે સવારે લેવી ભૂલી જાય તો સાજે પવેણુ કર્યા અગાઉ લેય તે વખતે પણ ભૂલી જાય તો બીજે દિવસ સવારે પવેણુ કર્યા અગાઉ લેય–તો તે દિવસ બીજી વાચનામા ગણી શકાય

૧૮ ઉપધાનમાથી નીકળ્યા પછી જે માળા પહેરવામા આવે તો માળા પહેરવાના પ્રથમ દિવસે એકાસન કરવુ માળા પહેરવાને દિવસે ઉપવાસ કરવો, ને તે પછીના દિવસે એકાશન કરવુ, એમ ચતુર્થ ભક્ત કરવુ

૧૯ માળા પહેરાવનારે પણ તે દિવસે ઓછામા ઓછો એકાસનનો તપ કરવો

૨૦ સાજ સવારની પ્રવેદનની ક્રિયામા સાજની પડિલેહણમા અને સો કદમ ઉપરાત સ્થડિલ માત્રુ કરવા, દેરાસર દર્શન કરવા અથવા કોઈ પણ કારણે જવુ થાય તો ઇરિયાવહી પડિક્કમીને ગમણાગમણે આલોવવા જ જોઇએ

૨૧ ઉપધાનવાહક સ્ત્રીઓએ માર્ગે ચાલતા ગીતગાન કરવુ યોગ્ય નથી એમ શ્રી હીરપ્રશ્નમા કહ્યુ છે

૨૨ નદી માડવાની હકીકત શ્રી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમા કહેલી છે

૨૩ ઉપધાનમા ઉપવાસને દિવસે કલ્યાણક તિથિ આવે અને ઉપધાનવાહક કલ્યાણક તપ કરતો હોય તો તે ઉપવાસથીજ સરે

૨૪ આલોયણનો તપ સ્ત્રીજાતિ ઋતુસમયમા કરે તો લેખે ન લાગે

૨૫ આલોયણ જે જે બાબતની ઉપર ગણવામા આવી છે, તે બધા કાયયોગને લગતા પ્રકારો છે, પરતુ ઉપધાનવાહકે

મનમા પણ આહટ્ટ દોહટ્ટ ચિતવવા નહી અને વચનદ્વારા કોઈને કર્કશ વચન કહેવા નહીં, કલેશ કરવો નહી, ભૂલે ચુકે ગાળ દેવી નહીં વિકથા કરવી નહીં, પરનિંદા કરવી નહીં ઈત્યાદિ વચનયોગ સબંધી ક્રિયા જો વિપરીત કરવામા આવે તો તેની વિશેષ આલોયણ આવે છે એમ સમજવુ અને તે ગુરૂમહારાજ પાસે પ્રકાશિત કરવુ

આ ક્રિયામા મુખ્યતા પૌષધની છે અને પૌષધને લગતી તમામ વિધિઓ, સૂત્રો તેના અર્થો તથા જરૂરની સમજુતિઓ અમારી છપાવેલી પૌષધવિધિ નામની બુકમા લખેલ છે, તેથી આ બુકની સાથે તે પણ રાખવી અને બને બુક સાથે વાચી જવી, જેથી પ્રયાસકારકનો પ્રયાસ સફળ થાય તથાસ્તુ

॥ अथ उपधाननु स्तवन ॥

(ढाल १ ली देशी चुम्फनी)

श्री वीरजिनेश्वर,सुपर दीए उपदेश ॥ सुणे वार परखदा, नही परमाद प्रवेश ॥ सुणजोर श्रावक, जो वहीए उपधान ॥ नवकार गण्या तो, सूझे सुगुणनिशान ॥१॥ त्रुटक॥ पडिक्कमणु किरिया तो सुझे, जो वहीए उपधान ॥ इम जाणी उपधान वहो तुमे, श्रावक थर सावधान॥२॥ नवकारतणो तप, पहलु अढारीउ होय॥ ईरियावहीनो तप, बीजु अढारीउ जोय॥७ बेहु उपधाने, दिन अढार अढार॥ उपवास एकासण,तप होय साडासार ॥३॥त्रुटक॥ साडासार उपवास ते कीजे, गुरुमुख

पोसो लीजे॥ चोथ एकांतर एक एकासणुं, पापपडल सवी छीजे॥८॥ ए बेहु उपधानमें, माडी नाद मंडाण॥ पूजाने परभावना, उच्छव करो सुजाण॥ किरिया सवि सुरी, साधुनी रहेणी रहीए॥देहरे देव वादो, सुमति गुपति निरवहीए॥५॥ सुमति गुपति सुपरेंआरा गो, चैत्यवंदन न विसारो॥ दोयसहस नवकारगणीने, पोरसी भणी संथारो॥६॥पांचे उपवासे, पहेली वायण होय॥ तप पूरे बीजी, गुरुमुख लीजे सोय॥ एठु जो छडे, तो तस दिहाडो वा रे॥ तिम मुहपत्ति पाडे, जो सोयतां नवी लागे॥७॥ तिम अकाल सजाइ श्रमने, दिहाडो लेखे नावे॥ जीवघात विकथा हास्यादिक, तो आलोयण आवे॥८॥ अरिहत चेइयाण, चोकीयुं तस उपधान॥ उपवास ने आंबिल, चार दिवसनु मान॥उपवास अढी जव, तप सपूरणथाय॥ वायणा तव लीजे, पामी सुगुरुपसाय॥९॥ सुगुरुपसाये छकीयु वहीए, सात दिवस परिमाण॥ बे उपवासे पुरखरवरदी अहीए सिद्धाण बुद्धाण॥ १०॥

(ढाल २ जी—देशी उद्धारनी.)

भाइ हवे माळ पहरावो॥ साहमि साहमिणने नोतरावो॥ भला भोजन भक्ति करावो॥ रुपानी रकेबी मंडावो॥१॥ माहमेवा मीठाइ भरीए॥हीरागल कमखा धरीए॥चतुराइनी चाल म चूको॥ माहे रुपानाणुं मूको॥२॥ चार पोहोर

देवहाव भाम॥ गाय गवरप जिनगुणरास॥साहमिणीने थी तवोल। इम रातोजगे रंगरोल॥३॥इणोपर ए माल जगावो॥ नेजा निशाण मगावो ॥ पच शब्द ढोल सरणाइ॥ सानेछा सबल सजाइ॥ ४॥ कुअरीशिर रुप भरीने ॥ इद्राणी शिणगारीजे ॥ जिनशासन सोह चढावो ॥ जगे बोधवीज इम वावो ॥५॥ गयरग शिर ठवीए माळ ॥ मार्गे दीयो दान रसाळ ॥ इणीपर सव साजन साथे ॥ माळ आणी दीओ गुरुहाथे ॥६॥ गुरराय ठव तिहा वास ॥ श्रावक मन अतिही उल्लास॥ जेहने माला कठ ठवीजे॥ मणिमय भूषण तस दीजे ॥७॥अगपूजा प्रभावना कीजे ॥ त्रयधारी पहेरामणी दीजे॥ पाठा पुस्तक ने रुमाल ॥ गुरुभक्ति करो सुविशाल ॥८॥ हवे शक्रस्तव उपधान ॥ पात्रीश दिवस तस मान ॥ उपवास साडोउगणीश ॥ वायणा त्रण अतिही जगीश ॥ ९ ॥ हव अठावीसह जेह ॥ उपधान लोगस्सनु तेह ॥ साडापन्नर उपवास ॥ वायणा त्रण लीलविलास ॥१०॥ इणिपर ए छ-उपधान ॥ श्रावक श्राविका थाओ सावधान ॥ वही सफल करो अवतार ॥ ससारतणो लहो पार ॥ ११ ॥

कलश

थी वीरजिनेश्वर उपधानविधि इम भविक हितहते कह ॥ महानिशिथसिद्धातमाह सुज्भवोवी सद्दहे॥आराधीए उप

अनुक्रमणिका

वान वहेतां च्यार भेदे भमे ए॥ दान शील तप भाव सुभगतो पामीए शिवशर्म ए॥२॥ अट्टहास शरीर होय ते नाट्मार आरे वर्णो॥ खमासमण मुहपत्ति किरीया जाणे विधि श्रावकतणी ॥उपधानना गुण कहुं केता कहेतां नावे पार ए ॥ होय सफल श्रावकतणी किरीआ उपधाने निरधार ए॥३॥ तपगच्छनायक सुमतिदायक श्री विजयप्रभसूरीश ए॥पुन्यप्रतापे अधिक दिनदिन जगत जास जगीश ए ॥ श्री कीर्तिविजय-उवझायसेवक विनय इणिपरे विनवे ॥ देवाधिदेवा धर्महेता देजो मुजने भवोभवे ॥ ३ ॥ इति ॥

કેટલીક વધારે સમજુતિ

ચૈત્ર અને આસો માસના સુદિ ૭-૮-૯ એ ત્રણ દિવસ અને પુનમનો દિવસ એ ચાર દિવસ અસજ્ઝાયના હોવાથી ઉપધાનમાં ગણી શકાતા નથી, પરંતુ ચોથા ને છઠ્ઠા ઉપધાનમાં તેનો બાધ જણાતો નથી

સંપૂર્ણ આ ચાર અક્ષરો ટેલી- વિધિમાં ચોથા ઉપધાનમાં ચૈત્યસ્તવના પ્રારંભમાં અને ટેલી- વિધિમાં પાંચમા ઉપધાનમાં નામસ્તવના અંતમાં વાચના આપવા માટે લખવામાં આવ્યા છે ઉપધાન વહેનારાને પ્રવૃત્તિ અનુસાર તેની વાચના આપવી